

РАЗДЗЕЛ IV

ТЭОРЫЯ І ПРАКТЫКА ВЫКЛАДАННЯ ЗАМЕЖНЫХ МОЎ

Л.І. Сямешка (Мінск, Беларусь)

УЗРОЎНІ ВАЛОДАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВАЙ ЯК ЗАМЕЖНАЙ: КАНЦЭПЦЫЯ АДУКАЦЫЙНЫХ СТАНДАРТАЎ

У артыкуле разглядаюцца пытанні, звязаныя з навукова-метадычным абгрунтаваннем узроўневай сістэмы лінгвадыдактычнага тэсціравання замежных навучэнцаў па беларускай мове. Вызначаюцца прынцыпы вылучэння ўзроўняў валодання беларускай мовай як замежнай і параметры апісання стандартаў патрабаванняў да структуры і зместу беларускамоўнай камунікатыўнай кампетэнцыі на розных узроўнях.

Ключавыя словы: *беларуская мова як замежная, узроўні валодання беларускай мовай як замежнай, стандарты патрабаванняў да ўзроўняў беларускамоўнай камунікатыўнай кампетэнцыі, тэсты па беларускай мове як замежнай.*

Змены акцэнтаў даследчыцкай увагі, абумоўленыя новымі парадыгмамі лінгвістычных ведаў, уключанымі ў шырокі камунікатыўны кантэкст, істотна змянілі метадыку выкладання моў і ацэнку вынікаў навучання. Гэтыя змены звязаны найперш з абгрунтаваннем канцэпцыі іншамоўнай камунікатыўнай кампетэнцыі як стратэгічнай мэты моўнага навучання і вылучэннем на яе аснове парогавых узроўняў валодання замежнымі мовамі. Распрацоўка ў рамках праектаў Савета Еўропы стандартызаваных спосабаў апісання і тэставага вымярэння кампанентаў іншамоўнай камунікатыўнай кампетэнцыі паспрыяла ўсталяванню адзіных стандартаў вылучэння і ацэнкі агульных ўзроўняў валодання для адной мовы ў розных краінах і для розных моў у адной краіне, што дазваляе забяспечваць супастаўнасць і карэляцыю нацыянальных сістэм навучання мовам і міжнароднае прызнанне моўных сертыфікатаў. Тэставы сертыфікацыйны кантроль ажыццяўляецца сёння па ўсіх еўрапейскіх мовах як замежных паводле адзіных патрабаванняў пад эгідай Асацыяцыі лінгвістычных тэстараў Еўропы (*The Association of Language Testers of Europe, ALTE*), дзякуючы якой абгрунтаваны на аснове рэкамендацый, акрэсленых у дакуменце *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR)*, крытэрыі, метады ацэнкі і працэдура тэставага кантролю камунікатыўнай кампетэнцыі на розных узроўнях валодання мовай.

У дачыненні да беларускай мовы як замежнай (далей – *БМЗ*) пытанні ўніфікацыі ў адпаведнасці з еўрапейскім адукацыйным стандартам

узроўняў беларускамоўнай камунікатыўнай кампетэнцыі іншафонаў адносяцца да ліку актуальных навукова-метадычных задач, якія знаходзяцца пакуль у стане распрацоўкі. Нягледзячы на значныя метадычныя напрацоўкі ў галіне выкладання беларускай мовы іншаземцам, арыентаванага на этапы навучання, распрацоўку вучэбных дапаможнікаў, прызначаных для іншаземцаў з розным узроўнем валодання беларускай мовай, пытанні стандартызацыі экзаменацыйных патрабаванняў да ўзроўняў валодання БМЗ і распрацоўкі сродкаў тэставай ацэнкі, якія стасаваліся б з прынятымі ў Еўропе сістэмамі тэставага кантролю, заставаліся да апошняга часу па-за ўвагай даследчыкаў.

Актуальнасць распрацоўкі сістэмы ўзроўняў валодання БМЗ і стандартызаванага тэставага кантролю, які дазваляе пацвердзіць узровень валодання беларускай мовай незалежна ад месца, часу і ўмоў яе вывучэння, абумоўлена неабходнасцю падтрымкі і развіцця акадэмічнай мабільнасці іншаземцаў, якія вывучаюць беларускую мову як у беларускім маўленчым асяроддзі, так і ва ўмовах яго адсутнасці. Патрэбы навучэнцаў у хуткім і эфектыўным авалоданні мовай, магчымаць «фіксаваць» згодна з міжнароднай практыкай свае дасягненні ў авалоданні беларускамоўнай кампетэнцыяй на тым ці іншым узроўні прад'яўляюць новыя патрабаванні да сістэмы навучання БМЗ у плане адаптацыі яе да новай адукацыйнай традыцыі. Гэта датычыцца найперш абгрунтавання лінгвадыдактычнай мадэлі беларускамоўнай камунікатыўнай кампетэнцыі ў якасці выніковай мэты навучання, распрацоўкі сістэмы тэставай атэстацыі – узроўневых камунікатыўных тэстаў для вымярэння параметраў кампетэнцыі на розных узроўнях, а таксама ўкаранення ў адукацыйную практыку прагматычных метадык навучання, якія грунтуюцца на дасягненнях сучаснай лінгвістычнай навукі і ўліку кагнітыўных і камунікатыўна арыентаваных прынцыпаў авалодання мовай.

На сённяшні дзень распрацоўка сістэмнага падыходу да стандартызацыі ўзроўняў валодання БМЗ і распрацоўка нарматыўных дакументаў, што рэгламентуюць патрабаванні да беларускамоўнай камунікатыўнай кампетэнцыі як з пункту гледжання яе сэнсавага кантэнту, так і з пазіцыі ўнутранай дынамікі маўленчай здольнасці асобы (ад простага да складанага, ад ніжэйшых ўзроўняў да вышэйшых), ажыццяўляецца ў межах даследчага праекта «Распрацоўка адукацыйных стандартаў і тыпавых тэстаў па беларускай і рускай мовах як замежных», які выконваецца ў рамках дзяржаўнай праграмы навуковых даследаванняў (на 2016–2020 гг.) «Эканоміка і гуманітарнае развіццё беларускага грамадства». Даследаванні ў гэтай галіне накіраваны, з аднаго боку, на ўніфікацыю мэтаў і вынікаў навучання, пад якімі разумеецца комплекс кампетэнцый, аб'яднаных паняццем «беларускамоўная камунікатыўная кампетэнцыя», выпрацоўку

інтэграванага падыходу да мадэлявання структуры і зместу яе складнікаў і цэласнае апісанне (з улікам дэскрыптараў еўрапейскай шкалы ўзроўняў) зместу таго, што азначае валоданне/карыстанне беларускай мовай як замежнай на тым ці іншым узроўні, а з другога, – на распрацоўку сістэмы тэставага кантролю для аб’ектыўнага вымярэння параметраў кампетэнцыі на розных узроўнях.

Лінгвадыдактычныя тэсты лічацца найбольш эфектыўным інструментам для ацэнкі ўзроўню складнікаў камунікатыўнай кампетэнцыі. Тэставы кантроль дазваляе не проста ацэньваць веды, маўленчыя навукі і ўменні навучэнцаў, але і прынцыпова па-новаму вымяраць іх, інфармуючы пра колькасныя і якасныя паказчыкі як самога працэсу авалодання мовай, так і яго вынікаў – узроўню сфарміраванай камунікатыўнай кампетэнцыі. Дзеля забеспячэння дакладнасці і аб’ектыўнасці вымярэння розных параметраў камунікатыўнай кампетэнцыі, патрабуецца максімальна поўнае і стандартызаванае апісанне структуры і зместу ўсіх яе складнікаў на кожным узроўні. Гэта абумовіла распрацоўку комплексу нарматыўных і адукацыйна-дыдактычных дакументаў, адпаведных міжнародным стандартам (*Стандарты патрабаванняў да ўзроўняў валодання БМЗ, Адукацыйныя праграмы, Тыпавыя тэсты, Лексічныя і граматычныя мінімумы*), прызначаных як для ўніфікацыі лінгваметадычнай базы навучання па ўзроўнях валодання мовай, так і для нарматыўнай рэгламентацыі тэставага фармату экзаменаў на розных узроўнях.

Аб’ектам разгляду ў гэтым артыкуле выступаюць *Стандарты патрабаванняў да ўзроўняў беларускамоўнай камунікатыўнай кампетэнцыі* як выніковай мэты навучання. Увага акцэнтуюцца на канцэптуальных падыходах да распрацоўкі лінгвадыдактычнага інструментарыю для апісання структуры і зместу яе складнікаў.

Стандарты патрабаванняў да ўзроўняў валодання БМЗ (далей – *Стандарты*) – нарматыўны дакумент, які вызначае вынікі навучання на кожным узроўні праз максімальна поўнае лінгвадыдактычнае апісанне параметраў камунікатыўнай кампетэнцыі, паслядоўнасць і дынаміку фарміравання яе ад ніжэйшых узроўняў да вышэйшых як здольнасці і ўменняў ажыццяўляць розныя віды камунікатыўна-маўленчай дзейнасці ў рэцэптыўных (слуханне, чытанне) і прадуктыўных (пісьмо, гаварэнне) формах у адпаведнасці з сітуацыйнай стасункаў, а таксама праз авалоданне стратэгіямі і тактыкамі маўленчых паводзін і асэнсаванне базавых складнікаў беларускай культурнай прасторы – фактаў і рэалій з розных сфер жыцця, актуальных пры вырашэнні канкрэтных камунікатыўных задач. Такі падыход стасуецца з распрацаванай у рамках еўрапейскіх адукацыйных праектаў канцэпцыі камунікатыўнай кампетэнцыі, парадыгма якой

грунтуецца на шырокім экстралінгвістычным кантэксте камунікацыі.

Валоданне камунікатыўнай кампетэнцыяй падразумявае пэўны камунікатыўны патэнцыял, які ўключае як камунікатыўныя ўласцівасці асобы (узровень патрэбы ў камунікацыі, наяўнасць ўстаноўкі да стасункаў з іншымі людзьмі і інш.), так і камунікатыўныя ўменні і навыкі. Паняцце *камунікатыўныя ўменні і навыкі* трактуецца як уменні і навыкі маўленчых зносін, здольнасць адэкватна карыстацца мовай ва ўмовах канкрэтных сацыяльна і культурна дэтэрмінаваных маўленчых (камунікатыўных) сітуацый. Акцэнт, такім чынам, пераносіцца з мовы як сістэмы і маўлення як працэсу выкарыстання моўных сродкаў на маўленчыя зносіны як асэнсаваную камунікатыўна-маўленчую дзейнасць з улікам сітуацыйнага кантэксту. Навучанне мове ў традыцыйным сэнсе дае разуменне таго, як трэба правільна выкарыстоўваць моўныя сродкі, аднак не развівае камунікатыўную кампетэнцыю. У метадычнай літаратуры вылучаюцца розныя дамінанты ў структуры маўленчых уменняў і навыкаў, з рознай ступенню іх канкрэтызацыі. Аднак усе яны так ці інакш звязаны з паняццем *маўленчая сітуацыя* і ўменнем арыентавацца ва ўмовах сітуацыі. Пад *маўленчай сітуацыяй* разумеецца «сітуацыя маўлення, сітуацыйны кантэкст маўленчага ўзаемадзяння; 2) набор характарыстык сітуацыйнага кантэксту, рэлевантных для маўленчых паводзін удзельнікаў маўленчай падзеі, якія ўплываюць на выбар імі маўленчых стратэгий, прыёмаў, сродкаў» [1, с. 191]. Гэтыя характарыстыкі вызначаюць галоўныя прыныцы маўлення – яго дыферэнцыяванасць (вуснае, пісьмовае, гутарковае, афіцыйнае, сяброўскае, навуковае; рэцэптыўнае (адрасатнае), прадуктыўнае (крэатыўнае), рэпрадуктыўнае (аўтарскае); дыялагічнае, маналагічнае і інш.) – і напрамку гэтай дыферэнцыяцыі, якія выступаюць цэнтральнымі складнікамі камунікатыўна арыентаванага навучання. Адны з іх акрэсліваюць вонкавыя параметры сітуацыі: тып і жанр маўленчага дзеяння, тэму, месца, час, спосаб камунікацыі (вусны/пісьмовы, кантактны/дыстантны). Іншыя характарыстыкі кантэксту інфармуюць пра ўдзельнікаў камунікацыі (*хто яны? што і як яны робяць?*): моўца (адрасант) – слухач (адрасат), іх сацыяльны статус і камунікатыўныя ролі, матывы, інтэнцыі (намеры), мэты, ўзаемаадносін паміж імі і танальнасць стасункаў (афіцыйныя – нейтральныя – сяброўскія (фамільярныя), характар (вобраз) маўленчых паводзін у яго залежнасці ад ролі і статусу асобы ў сацыяльнай іерархіі.

У сучасных даследаваннях актыўна распрацоўваюцца пытанні сістэмнай арганізацыі параметраў маўлення і інструментарыю для яго апісання дзеля дыдактычных мэтаў. Маўленне разглядаецца як адзінства лінгвістычных і экстралінгвістычных характарыстык, абумоўленых менавіта сітуацыйным узроўнем, які сінтэзуе ўсе ўменні і дазваляе прымяняць набытыя веды ў канкрэтных абставінах. На важнасць гэтага ўзроўню ў працэсе авалодання

мовай звярталі ўвагу многія даследчыкі. Так, Д. Хаймс, прапануючы тэрмін *камунікатыўная кампетэнцыя*, адзначаў, што «дзіця авалодвае слоўнікам і граматыкай не ў абстрактнай форме, а ў пэўных умовах і сітуацыях, абумоўленых месцам, мэтай выказвання і адносінамі суразмоўцаў» [2, с. 102]. Валоданне камунікатыўнай кампетэнцыяй, паводле CEFR, – гэта «дасканалая валоданне прыёмамі ідэальнай маўленчай сітуацыі» [там жа].

Прымаючы пад увагу, што рэальнае валоданне беларускай мовай як сродкам камунікацыі ў паўсядзённым жыцці прадугледжвае авалоданне маўленнем на ёй, стандартызацыя ўзроўняў арыентавана на рэалізацыю камунікатыўна-дзеяснасга падыходу да навучання і практычнае авалоданне беларускамоўнай маўленчай дзейнасцю. Апошняя разглядаецца як функцыянальная сістэма, якая мае пэўныя прынцыпы і ажыццяўляецца ва ўласных параметрах, што не зводзяцца да параметраў і адзінак мовы. Мадэляванне розных аспектаў беларускамоўнай маўленчай дзейнасці ажыццяўляецца праз складнікі маўленчай (камунікатыўнай) сітуацыі з улікам стандартных катэгорый апісання, прынятых у межах сеткі паняццяў еўрапейскай метадычнай парадыгмы, і з дапамогай сістэмы дэскрыпцый канкрэтных камунікатыўна-маўленчых уменняў і іх рэалізацый ва ўсіх відах маўленчай дзейнасці.

Сістэма ўзроўняў валодання БМЗ (стандарты патрабаванняў і сістэма тэставай атэстацыі) супастаўная з патрабаваннямі, прынятымі ў сістэме экзаменаў у **рамках ALTE** і рэкамендацыямі Савета Еўропы (CEFR). Як і ў агульнаеўрапейскай сістэме, камунікатыўныя ўменні і навыкі навучэнцаў падзяляюцца на тры ўзроўні, у кожным з якіх вылучаецца два падузроўні. Суадносіны паміж сістэмамі можна паказаць наступным чынам:

- элементарны ўзровень валодання БМЗ-A1; (*ALTE: Breakthrough User; Council of Europe: A1 – Breakthrough*);
- базавы ўзровень валодання БМЗ-A2; (*ALTE: Waystage User; Council of Europe: – Waystage*);
- сярэдні (парогавы) узровень валодання БМЗ-B1; (*ALTE: Threshold User; Council of Europe: B1 – Threshold*);
- сярэдні (павышаны) узровень валодання БМЗ-B2; (*ALTE: Independent User; Council of Europe: B2 – Vantage*);
- узровень кампетэнтнага валодання БМЗ-C1; (*ALTE: Competent User; Council of Europe: C – Effective Operational Proficiency*);
- узровень дасканалага валодання БМЗ-C2; (*ALTE: Good User; Council of Europe: C2 – Mastery*).

Кожны ўзровень – самастойны лінгваметадычны комплекс з уніфікаванай структурай, які сістэматызуе патрабаванні да вынікаў навучання ў межах ўзроўню. Параметры кампетэнцыі на кожным узроўні

вылучаюцца на аснове мадэлявання маўленчых паводзін іншакамуніканта («партрэт» беларускамоўнай асобы) у акрэсленых сферах і сітуацыях стасункаў з улікам сацыяльна-камунікатыўных роляў, актуальных тэм камунікацыі, відаў дыскурсаў (тэкстаў) і адпаведных гэтым дыкурсам функцыянальна-стылявых і лексіка-граматычных падсістэм. Алгарытм фарміравання камунікатыўна-маўленчых уменняў закладваецца праз тыпалогію тэкстаў (вучэбных і арыгінальных аўтэнтычных) з улікам комплексу інтэнцыйна арыентаваных маўленчых дзеянняў, якія забяспечваюць навучэнцам магчымасць эфектыўна ажыццяўляць камунікацыю на беларускай мове.

У кампазіцыйным плане *Стандарты* патрабаванняў да камунікатыўнай кампетэнцыі на кожным узроўні рэпрэзентуюцца праз наступныя складнікі:

1. *Аўдыяванне*: а) агульнае апісанне ўменняў, б) тыпы тэкстаў, в) камунікатыўныя ролі;

2. *Чытанне*: а) агульнае апісанне ўменняў, б) тыпы тэкстаў, в) рээстр тэкстаў, г) камунікатыўныя ролі;

3. *Пісьмо*: а) агульнае апісанне ўменняў, б) формы пісьмовых выказванняў, в) камунікатыўныя ролі;

4. *Гаварэнне*: а) агульнае апісанне ўменняў, б) тыпы тэкстаў (выказванняў), в) камунікатыўныя ролі;

5. *Змест лінгвістычнай кампетэнцыі* (граматычная карэктнасць): а) агульнае апісанне ўменняў; б) спіс моўных пытанняў (граматычны мінімум);

6. *Функцыянальна-інтэнцыйны каталог*: камунікатыўна-маўленчыя задачы, інтэнцыі і спосабы іх рэалізацыі;

7. *Тэматычны каталог*: сферы, сітуацыі і тэматыка камунікацыі.

Прынцыпы навучання, закладзеныя ў *Стандартах*, накіраваны на збліжэнне працэсу навучання з рэальнай камунікацыяй, на авалоданне моўнай камунікацыяй як працэсам узаемадзеяння сацыяльна маркіраваных партнёраў у канкрэтнай сітуацыі дзеля абмену з пэўнымі мэтамі інфармацыяй. Асабліва ўвага акцэнтуюцца на камунікатыўных (і сацыяльных) ролях удзельнікаў камунікацыі, якія павінны выконваць навучэнцы ў вучэбным працэсе і ў рэальных зносінах. Змест і структура камунікатыўна-маўленчых уменняў на кожным з узроўняў вызначаецца ў сувязі з такімі пазамоўнымі складнікамі маўленчай дзейнасці, як тэмы, сферы, інтэнцыйная арыентаванасць маўлення, і апісваецца з улікам спецыфікі камунікатыўных уменняў як відаў маўленчай дзейнасці. Так, у раздзеле *Аўдыяванне*, акрамя агульнага апісання кампетэнцыі, падаецца інфармацыя пра тэматыку, тыпы тэкстаў, актуальныя для канкрэтнага ўзроўню, з якімі навучэнец можа сутыкнуцца на экзамене ці ў рэальнай сітуацыі беларускамоўных стасункаў, а таксама камунікатыўныя ролі, у якіх

карыстальнік мовай можа ўдзельнічаць як слухач. У складніку *Чытанне* да пераліку камунікатыўных роляў і тыпаў тэкстаў дадаецца іх рэстр. У раздзеле *Пісьмо*, па-за ролямі, у якіх навучэнец павінен умець выступіць як аўтар пісьмовага выказвання, падаецца спіс формаў выказванняў, якія ён павінен умець сфармуляваць на дадзеным узроўні. У складніку *Гаварэнне* акрэслены камунікатыўныя ролі, а таксама формы выказванняў, падзеленыя на маналогі і дыялогі. Дыялогі прадутледжваюць выяўленне інтэрактыўных уменняў навучэнцаў, маналогі – прадуктыўных і медыятыўных навыкаў і ўменняў.

Складнікамі *Стандартаў*, якія рэгулююць аб’ём пазамоўнага кантэксту ў змесце апісання камунікацыі, выступаюць *Тэматычны каталог і Функцыянальна-інтэнцыйны каталог*, якія арганізаваны канцэнтрычна і адаптаваны да кожнага ўзроўню. У якасці самастойнага кампанента ў структуры *Стандартаў* вылучаны *Змест моўнай (лінгвістычнай) кампетэнцыі*, які ўключае каталог граматычна-сінтаксічных пытанняў, неабходных для забеспячэння лінгвістычнай (граматычнай) карэктнасці вырашэння камунікатыўных задач на кожным з узроўняў.

Праз дэталёвае апісанне ўсяго спектру агульных патрабаванняў да камунікатыўна-маўленчых навыкаў і спісу канкрэтных маўленчых навыкаў і ўменняў, неабходных і дастатковых для вырашэння камунікатыўных (экзаменацыйных) задач, вызначаюцца змест, агульныя і канкрэтныя мэты навучання, а таксама паслядоўнасць іх рэалізацыі. Маючы трывалы грунт у рамках агульнай сістэмы навучання і вывучэння мовы, *Стандарты* даюць магчымасць адаптаваць розныя адукацыйныя праграмы да канкрэтных умоў навучання і ўзроўню ведаў навучэнцаў, а таксама дазваляюць навучэнцам самім эфектыўна кантраляваць свой аб’ём і глыбіню авалодання мовай. На экзаменах навучэнцы паказваюць тое, у чым практыкуюцца на занятках, і што павінны ўмець у рэальных маўленчых сітуацыях.

Прапанаваная арганізацыя структуры *Стандартаў* дазваляе, на наш погляд, паказаць у агульным плане, якія лінгваметадычныя механізмы павінны ўключацца, каб камунікатыўныя мэты і намеры перайшлі ў пэўны ўзровень камунікатыўнай кампетэнцыі (комплекс уменняў па ўсіх відах маўленчай дзейнасці), а таксама дыягнаставаць і метадычна вызначыць пераход з нізкага на больш высокі ўзровень і выявіць той ці іншы ўзровень камунікатыўнай кампетэнцыі асобы. *Стандарты* ўзроўняў дазваляюць пашырыць дыяпазон метадычных прыёмаў, арыентаваных на індывідуалізацыю навучання, падказваюць кірункі адукацыйнай дзейнасці і даюць магчымасць выкарыстоўваць сучасныя камунікатыўныя практыкі ў навучальным працэсе.

Бібліографічні спасылкі

1. Педагогическое речеведение. Словарь-справочник. / под ред. Т.А. Лодыженской и А.К. Михальской ; сост. А.А. Князьков. М. : Флинта, Наука, 1998. 312 с.

Hymes D. The Ethnography of Speaking // Readings in the Sociology of Language. The Hague Paris. 1970. P. 98–121.

N.G. Olovnikova (Minsk, Belarus)

EDUCATIONAL MULTICULTURALISM AS A USEFUL FACTOR IN MORE RAPID STUDENTS' ADAPTATION TO CHANGING MOBILITY CONDITIONS

Multicultural educational process includes the common elements of ethnic cultures and features, emphasizing the originality and uniqueness of each culture. It helps to use diversity as a useful factor of development, it promotes more rapid social adaptation to changing mobility conditions, helps to form a contemporary picture of the world.

Key words: *multiculturalism, cultural pluralism, multilingualism, intercultural communication, national culture, interaction of language and culture.*

Multicultural education is based on the principles of cultural pluralism, equal value and equal rights for all ethnic groups that make up a particular society, non-discrimination of people on the basis of their ethnic or religious origin, gender or age. The greater knowledge of the characteristics of different cultures is, the better understanding of the behaviour, attitudes and outlook, which will be well-revealed in the foreign language environment, will be.

As a multicultural educational process, it is necessary to take into account both the common elements of ethnic cultures and their features, while emphasizing the originality and uniqueness of each culture. Educational multiculturalism helps to use diversity of the society as a useful factor of development, it promotes more rapid human adaptation to changing conditions of living and helps to form a multifaceted, or diverse picture of the world.

In recent years, there has been an increasing interest in the cultural aspect of language learning. The problems of language, thinking and ethnos are becoming increasingly urgent. The tendency towards a comprehensive approach to the study of society, culture, and ethnos as well as the desire to consider any phenomenon in the context of its diverse connections is developing rapidly. Language and culture are independent social phenomena, with a close interdependence between them. Language does not exist without people speaking it, words and phrases it contains; it accumulates and stores knowledge about the surrounding world. Words represent the collective memory of native speakers, a key to understanding